

MAANDBLAD VOOR ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

ONDER REDACTIE VAN: R. A. DIJKER, G. P. J. HOGEWEG, PROF. TH. LIMPERG JR., A. NIERHOFF EN H. R. REDER.

RUBRIEK REDACTEUREN: EXAMEN-VRAAGSTUKKEN: Drs. ABR. MEY EN Drs. J. PAARDEKOOPER — LITERATUUR: Drs. A. ROBLES — BESLECHTE GESCHILLEN: Mr. P. J. DE KANTER — UIT DE FINANCIËLE HUISHOUDING DER OVERHEID: J. H. TEXTOR — UIT HET BUITENLAND: W. BEIJDERWELLEN, J. E. ERDMAN, Ch. HAGEMAN EN A. M. VAN RIETSCHOTEN — EFFICIENTIE: C. A. BLAZER EN L. POLAK — BELASTINGVRAAGSTUKKEN: P. K. NIEKERK — REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFT-LITERATUUR: Mej. Dr. R. PHILIPS, Drs. G. L. GROENEVELD, J. P. DE HAAN EN J. C. SPANGENBERG

MEDEWERKERS: PROF. Mr. Dr. H. W. C. BORDEWIJK, J. P. CROIN, Mr. P. J. DAM, E. VAN DIEN, W. H. ELLES, G. W. FRESE, PROF. Dr. Ir. — J. GOUDRIAAN Jr., S. KONIJN, JAMES POLAK, PROF. Dr. N. J. POLAK, J. E. SPINOSA CATTELA, Dr. A. STERNHEIM —

SECRETARIS DER REDACTIE - C. VERWEY
TESSELSCHADESTR 15 - AMSTERDAM, TEL. 82444

UITGEVER: J. MUISSES — PURMEREND
TELEFOON 77 — GIRO No. 15062

DE COPIE VAN INGEZONDEN BIJDRAGEN WORDT NIET TERUGGE-
GEVEN. - NADruk IS GEORLOOFD. ZOO DE BRON WORDT GE-
NOEMD. - BOEKEN TER RECENSIE EN ALLE ANDERE STUKKEN
VOOR DE REDACTIE ZENDE MEN AAN DEN SECRETARIS. —

VERSCHEIJNT MAANDELIJKS. BEHALVE IN DE MAAND AUGUSTUS.
ABONNEMENT PER JAAR F 10.—, FRANCO PER POST F 10.24. BUITEN-
LAND F 10.60. MEN ABONNEERT ZICH VOOR DEN GEHEELEN
JAARGANG —

INHOUD

Het proces Lord Kysant door Ch. Hageman	Blz.	55
Loopende risico's door J. F. van der Laan	„	60
Uit het Buitenland Red.: W. Beijderwellen, J. E. Erdman, Ch. Hageman en A. M. van Rietschoten Burgerrechtelijke aansprakelijkheid — Is contrôle- plicht in de Vereenigde Staten van Amerika op komst? — Eenige opmerkingen omtrent gepubliceerde Jaarrekeningen	„	61
Boekbeoordeling Dr. L. H. Belle: Grondslagen der accountancy, door Drs. A. Robles	„	63
Handelsfaculteit der Universiteit van Amsterdam Tentamen contrôleleer December 1931	„	66
Federatief examen van het Nederlandsch Instituut van Accountants en de Nederlandsche Organisatie van Ac- countants Accountancy C November 1931	„	69
Repertorium van tijdschrift-literatuur op het gebied van Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde	„	72
Boeken-repertorium	„	73

HET PROCES LORD KYLSANT

In Engelse accountantskringen heeft het proces tegen *Lord Kysant*, Directeur van de Royal Mail Steam Packet Co. en den accountant *Morland*, firmant van het bekende kantoor Price Waterhouse & Co., die als auditor van de genoemde maatschappij was aangesteld, buitengewone belangstelling gewekt. Het proces wordt van het grootste belang geacht voor de oefening van het beroep. De accountant, die zijn plicht had gedaan volgens de heerschende opvattingen en de tot dusver geldende jurisprudentie, zag zich strafrechterlijk vervolgd. Al werd hij vrijgesproken van het hem ten laste gelegde, de mogelijkheid, dat elken auditor in een analoog geval hetzelfde lot zal kunnen treffen, moet tot een wijziging in de gedragslijn van den accountant leiden. De practijk zal zich meer hebben aan te sluiten bij het door den Attorney General in dit proces ingenomen standpunt.

Lord Kysant werd beschuldigd jaarrekeningen over de jaren 1926 en 1927 gepubliceerd te hebben, *which he knew to be false in a material particular, with intent to defraud the sharehol-*

ders. Morland werd als auditor van de R. M. S. P. ter verantwoording geroepen. Voorts werd *Lord K.* beschuldigd in Juni 1928 een prospectus voor een leening te hebben doen publiceeren, waarin gegevens voorkwamen, die een geheel onjuist inzicht in de zaken gaven, met de bedoeling om beleggers te misleiden en hen te nopen gelden aan de Maatschappij toe te vertrouwen.

Om een juist inzicht in dit proces mogelijk te maken is het noodzakelijk om een beknopte uiteenzetting van de gebeurtenissen te geven, die aanleiding gaven tot het justitieel ingrijpen.

De Royal Mail groep, waarvan *Lord Kysant* de leider was, omvatte verschillende scheepvaartmaatschappijen. Tot de ondernemingen, wier geheele kapitaal zich in handen van het concern bevond, behoorden de R. M. S. P. Meat Transport Co., H. en W. Nelson, Nelson Steam Navigation Co., Mc. Iver Co., Pacific Steam Navigation Co. en de Mc. Andrews and Co. Van de Elder Dempster en de Union Castle Line bezat men de meerderheid der aandelen. Voorts bezat men nog aandelenposten van diverse maatschappijen. De R. M. S. P. fungeerde als holding company dezer aandelen en oefende tevens het scheepvaartbedrijf zelfstandig uit.

Het concern had in de jaren 1918—1920 enorme winsten gemaakt, die niet uitgekeerd werden, doch als bestemmingsreserves (oorlogswinstbelasting, extra reparaties e.d.) onder Crediteuren op de Balans werden opgenomen. Sinds 1921 gingen de zaken echter slechter en kon het bedrijf geen voordeelige saldi meer opleveren. Toch werden regelmatig dividenden uitgekeerd. De winstrekeningen werden daartoe gecrediteerd met overboekingen van de bestemmingsreserves, die veel te hoog opgevoerd bleken te zijn. Door de jaarlijksche bedrijfstekorten werd de financiële positie steeds ongunstiger. In 1928 had men een bankschuld van ruim £ 1 miljoen, terwijl verdere gelden noodig waren voor financiering van den bouw van een groot kantoorpand. Ook de naaste toekomst was uit financieel oogpunt niet rooskleurig. In 1929 verviel nl. een gedeelte van de door de Regeering in 1924 beschikbaar gestelde leening. Deze aflossing zou een bedrag van £ 5.000.000 vorderen.

Om aan deze financiële eischen het hoofd te kunnen bieden, werd besloten een Obligatieleening aan te gaan ad £ 2.000.000. Deze leening werd overteekend. Met de opbrengst werd het bankrediet afgelost. Zestien maanden na de uitgifte dezer leening richtte *Lord Kysant* een verzoek aan het Trade Facilities

Committee om verlenging der leening ad £ 5.000.000 voor den duur van 5 jaren. Op dit verzoek werd een nader onderzoek in de boeken ingesteld door den accountant *Sir William M' Lintock*. Dit rapport nu werd de aanleiding tot de strafvervolgung.

De accountant *M' Lintock* bepaalde voor de verschillende jaren de werkelijk behaalde bedrijfsresultaten en liet buitengewone winsten als winst op verkochte schepen e.d. buiten beschouwing. De op deze wijze verkregen cijfers verschilden aanmerkelijk met de volgens de Winstrekeningen verkregen resultaten.

Hoewel ook de resultaten van de jaren 1921—1925 bij het proces ter sprake kwamen, werden toch hoofdzakelijk de cijfers van de jaren 1926 en 1927 behandeld.

	1926	1927
In deze jaren gaf de Winstrekening van de R. M. S. P. winsten aan van	£ 355.325	£ 489.880
<i>M' Lintock</i> kwam in zijn becijfering op de volgende bedrijfstekorten	„ 439.994	„ 35.763
Vershil	£ 795.319	£ 525.643

Deze verschillen zijn te verklaren, doordat *M' Lintock* de volgende posten niet of verschillend in zijn berekening heeft overgenomen.

Overboeking Reservefonds	£ 150.000	£ —
„ Income tax reserve	„ 175.000	„ 120.000
„ Excess profits duty reserve	„ 550.000	„ 232.788
„ Corporation profits tax ...	„ —	„ 32.905
Boekwinst op verkoop schepen en gebouwen	„ 31.869	„ 108.931
Te lage afschrijving schepen	„ —	„ 41.827
	£ 906.869	£ 536.451
Af:		
Te hooge dotatie Assurantie-fonds	£ 44.404	„ 10.808
Te hooge afschrijving schepen „ 67.146	„ 111.550	
	£ 795.319	£ 525.643

Ook bij de 6 genoemde dochtermaatschappijen, wier geheele aandelenkapitaal in handen van de R. M. S. P. was, werd een nader onderzoek ingesteld. Ook hier werden op dezelfde wijze de werkelijk behaalde bedrijfsresultaten bepaald.

De jaarrekeningen gaven een totale winst aan van	£ 181.316	£ 347.934
Het verlies bedroeg in totaal	„ 58.131	
	£ 123.185	
De bedrijfstekorten bedroegen volgens <i>M' Lintock</i> van resp. 4 en 3 Mijlen	„ 293.898	„ 236.376
	£ 417.083	£ 584.310
Resp. 2 en 3 Mijlen maakten een totale bedrijfswinst van	„ 80.229	„ 66.770
Vershil	£ 336.854	£ 517.540

De verschillen zijn voornamelijk te verklaren door de plaats gehad hebbende overboekingen van stille reserves. Deze bedroegen nl. £ 306.787 en £ 431.279.

Op de Winstrekening van de R. M. S. P. werd aan ontvangen dividend van deze dochterondernemingen verantwoord in 1926 £ 151.000 en in 1927 £ 425.142.

De voorgaande cijfers recapitulerende komt men tot het volgende overzicht.

Volgens de berekeningen van <i>M' Lintock</i> bedroeg het bedrijfsverlies van de R. M. S. P.	£ 439.994	£ 35.763
In deze cijfers zijn begrepen de dividenden der dochtermaatschappijen	„ 151.000	„ 425.000
Deze dividenden werden uitgekeerd, terwijl de gezamenlijke verliezen dezer maatschappijen bedroegen	„ 213.669	„ 169.606
Berekend bedrijfsverlies	£ 804.663	£ 630.369
Uitgekeerd Dividend	£ 346.800	£ 386.800
Dividend gewone aandelen	4 %	5 %

Volledigheidshalve zijn de bedrijfsuitkomsten van de R.M.S.P. in de jaren 1921—1925 hieronder opgenomen, waarbij tevens wordt vermeld op welke wijze de nadeelige saldi omgezet werden in boekwinsten, die de Maatschappij in staat stelden om dividenden van 6 % uit te keeren.

Bedrijfstekort 1921	£ 452.000	£ 1.110.800	bonus dochter-
			mijen.
1922	„ 135.000	„ 580.000	stille reserves
			280.000 boekwinst verkoop
			schepen
1923	„ 20.900	„ 800.000	stille reserves
1924	„ 97.000	„ 870.000	stille reserves
1925	„ 309.000	„ 550.000	stille reserves
			490.000 boekwinst liquida-
			tie Nelson Co.

In totaal kon worden aangenomen, dat men gedurende de jaren 1921—1925 een bedrag van £ 2.800.000 uit reserves had geput, die in de na-oorlogsjaren waren gevormd. Voorts was een bedrag van £ 1.600.000 aan buitengewone winsten tot dividenduitkeering aangewend. Hiertegenover stond, dat eenige andere reserves o.a. assurantie eigen risico waren verhoogd met bijna £ 400.000. Een bedrag van £ 4.000.000 was dus op de Resultatenrekening geboekt, welk bedrag niet verkregen was uit de bedrijfswinsten in deze periode.

In dezen tijd werden ook ontvangen dividenden van de dochtermaatschappijen verantwoord, doch bij deze maatschappijen volgde men dezelfde methode om tot dividenduitkeering te kunnen komen. Zoo valt alleen al bij de Pacific Steam Navigation Co. over de jaren 1921—1925 een deficiet van £ 1.300.000 aan te wijzen terwijl een dividend van £ 300.000 werd uitgekeerd.

Uit bovenstaande cijfers blijkt, dat slechts eenmaal en wel in 1926 een overboeking van de gepubliceerde reserve heeft plaats gevonden tot een bedrag van £ 150.000. Overigens bleek uit de gepubliceerde jaarrekening niets van een minder goeden gang van zaken. Met uitzondering van het genoemde jaar 1926 (het jaar van de algemene staking) toen het dividend 4 % bedroeg, werd het steeds op 5 % of hooger vastgesteld.

Bij het getuigenverhoor kwam vast te staan, dat de overboekingen van de verschillende reserves voor belastingbetaling niet altijd waren geschied uitsluitend met het doel om dividenduitkeering mogelijk te maken, daar in bepaalde jaren restituties voor te veel betaalde belastingen werden ontvangen ofwel, dat men in een bepaald jaar de zekerheid verkreeg, dat een gegeven bedrag niet meer betaald behoefde te worden.

De overboekingen van de Income tax Reserve waren grotendeels geen overboekingen van in vroeger jaren gemaakte en gereserveerde winsten. Men ging hierbij als volgt te werk. Van het uitgekeerde dividend werd de Income tax ingehouden. De Income tax Reserve werd hiervoor gecrediteerd. Deze belasting behoefde echter niet betaald te worden, daar geen bedrijfswinst was behaald. Het ingehouden belastingbedrag werd nu naar de Winstrekening overgeboekt. Schijnbaar was deze boeking een

overboeking van reserve; in werkelijkheid werd er echter bij een Income Tax van 20 % in plaats van 5 % een dividend van 4 % uitgekeerd.

De volgende mutaties hadden plaats op de Excess profits duty reserve.

Het totaal der Excess profits duty reserve beliep ultimo 1920	£ 2.260.000
Betaald werd in totaal	£ 1.100.000
Van dit bedrag werd gerestitueerd „ 760.000 „	„ 340.000
	£ 1.920.000

Het restant werd aldus aangewend:

1921 Voor afschrijving op schepen	£ 300.000
1922 Overboeking Winstrekening	„ 100.000
1923 idem	„ 100.000
1924 idem	„ 330.000
1925 idem	„ 300.000
1926 idem	„ 550.000
1927 idem	„ 233.000
	£ 1.913.000

In 1926 en 1927 werden resp. £ 270.000 en £ 130.000 van den fiscus terugontvangen. Een deel der overboekingen stelt dus geen interen van vroeger gemaakte reserves voor.

Nog één voorbeeld wil ik geven, waaruit duidelijk blijkt op welke wijze somtijds gemanipuleerd werd om tot een voldoende winstcijfer op de Winstrekening te komen.

Reeds hiervoor werd vermeld, dat de R. M. S. P. in 1927 een dividend van £ 425.000 ontving van de dochtermaatschappijen. In dit bedrag was begrepen een bonus van de Nelson Ltd. van £ 200.000 en een van de Nelson Steam Navigation Co. van £ 100.000. De eerstgenoemde maatschappij had vóór deze transactie een kapitaal van £ 50.000 en een reserve van £ 200.000. Het kapitaal werd verhoogd tot £ 250.000 en de reserve werd opgeheven.

De R. M. S. P. ontving nu in de maand December een cheque groot £ 300.000 van de beide Nelson Companies. De Nelson Steam Packet Co. had nog een onuitgegeven kapitaal van £ 1.000.000. De inschrijving werd opengesteld en geheel door de R. M. S. P. opgenomen. Aangezien de helft der aandelen volgestort werden en op de andere helft 10 % moest worden gestort, werd de R. M. S. P. £ 550.000 schuldig. Deze betaalde met de zoo juist ontvangen gelden van den bonus. Het restant werd voldaan door de in het bezit der R. M. S. P. zijnde aandelen van H. W. Nelson Ltd. à pari te verkoopen aan de Nelson Steam Navigation Co. Daar alle aandelen van deze laatste in handen der R. M. S. P. waren wijzigde zich niets in den feitelijken toestand. Langs dezen omweg waren alleen de reserves der Nelson maatschappijen overgeheveld op de Winstrekening der R. M. S. P.

Men zal zich afvragen of Lord *Kylsant* ook belang had bij de fixatie van een regelmatig dividend. Dit was werkelijk het geval, doch bij de behandeling van dit proces werd niet aangenomen, dat een figuur als Lord *Kylsant* om persoonlijke redenen de uitkeering van dividend had geforceerd. De statuten bepaalden intusschen, dat zijn salaris bij een dividend van minder dan 5 % £ 3.000 per jaar zou bedragen. Bedroeg dit 5 % of meer, dan had hij recht op 1/2 % van den bruto omzet. Zoo toucheerde hij in de jaren 1921—1927 resp. £ 32.400, £ 23.400, £ 26.000, £ 26.500, £ 27.000, £ 3.000 en £ 26.800.

Uit het verhoor bleek, dat Lord *Kylsant* geloofde in een cyclus van jaren, waarin goede en slechte tijden voor de scheepvaart elkaar afwisselden. Steeds was zijn dividendpolitiek hierop gericht geweest. Zoo had hij immer een matig dividend uitgekeerd in tijden van hoogconjunctuur om uit de gereserveerde winsten in minder gunstige jaren dividend te kunnen blijven betalen.

Deze perioden van afwisselende resultaten had hij reeds meer dan eenmaal kunnen onderkennen. Hij leefde in de overtuiging, dat in 1927 de zaken een gunstige wending zouden nemen. Dat de omstandigheden geheel gewijzigd waren is hem toenmaals geheel vreemd gebleven. In dit licht moet men misschien den inhoud van het prospectus voor de leening beschouwen, het prospectus, dat zoo genadeloos door den Attorney General becritiseerd werd en dat de aanleiding zou worden voor de veroordeeling tot 12 maanden gevangenisstraf. In dit prospectus stond o.m. vermeld: Ofschoon deze Maatschappij, evenals andere, heeft geleden van de depressie in de scheepvaart, toonen de balansen der onderneming, dat gedurende de laatste 10 jaar het gemiddelde jaarlijksche beschikbare saldo na voorziening der afschrijvingen en de rente of bestaande leeningen, voldoende is geweest om de rente op deze uitgifte meer dan 5 maal te betalen.

Na dotaties van reserves en vaststelling van afschrijving op de vloot enz. en betaling van dividend op de preferente aandelen, hebben de dividenden op het gewone kapitaal gedurende de laatste 17 jaar bedragen:

1911 5 %	1915 6 %	1919 8 %	1923 6 %
1912 6 %	1916 7 %	1920 7 %	1924 6 %
1913 6 %	1917 7 %	1921 6 %	1925 5 %
1914 —	1918 7 %	1922 6 %	1926 4 %
			1927 5 %

Hoewel de inhoud van het prospectus woord voor woord waar is, kan men toch niet ontkennen, dat men een eenigszins anderen indruk van den toestand van het bedrijf krijgt, indien men dit prospectus leest of wanneer men op de hoogte zou zijn van de hiervoor vermelde feiten. Het woord winst is zorgvuldig vermeden en een gemiddelde van 10 jaar is aangenomen, daar men zoodoende de belangrijke winsten van de jaren 1918—1920 voor het gemiddelde kon doen meetellen. Een aanwijzing voor de minder goede cijfers van de laatste jaren is alleen gelegen in de vermelding van de huidige depressie in de scheepvaart.

Hoe was nu de houding van den accountant *Morland* tegenover den geschetsten gang van zaken? Deze had de jaarrekeningen goedgekeurd met de gebruikelijke verklaring: „In my opinion the balance sheet is properly drawn up, so as to exhibit a true and correct view of the state of the company's affairs as shown by the books of the company”. Voorop dient gesteld, dat hij in de opstelling van het bewuste prospectus geen deel had gehad en met welks inhoud hij volstrekt niet accoord ging. Verder was hij geen auditor bij de dochtermaatschappijen, uitgezonderd bij de Pacific Steam Navigation Co., zoodat hij in de meeste gevallen niet wist, hoe de ontvangen dividenden tot stand waren gekomen.

Naar zijn meening kon hij de jaarrekeningen teekenen, omdat de Balans een juist beeld van de positie der Maatschappij gaf. De Winstrekening vermeldde aan de creditzijde den volgenden post (niet ten onrechte „omnibus heading” genoemd): Balance for the year including Dividends on Shares in Allied and other Companies, adjustment of Taxation Reserves less Depreciation of Fleet etc. Toen de zaken minder goed gingen had *Morland* het woord Profit door Balance vervangen, voorts had hij in 1925 de term adjustment of Taxation Reserves ingelasecht, waaruit naar zijne meening voldoende bleek, dat gebruik gemaakt was van terugboekingen van vroeger te hoog opgevoerde reserves.

De verdediger van Lord *Kylsant*, *Sir John Simon* (de tegenwoordige Minister van Buitenlandsche Zaken) vermocht vast te stellen, dat alle bedragen, welke ten gunste der Winstrekening waren gebracht, ook inderdaad uitkeerbare winsten voorstelden, zij het dan ook, dat deze bedragen geen normale bedrijfswinsten waren. Op een vraag van den verdediger aan den als deskun-

dige gehoorde accountant *Manning* of deze in de praktijk bij het opstellen van een Winstrekening onderscheid maakte tusschen „non recurring” en „recurring items” antwoordde deze ontkennend.

Ter verdediging van *Morland* werden verschillende accountants gehoord en diverse vroegere uitspraken aangehaald. Sommige betroffen de opvatting van de taak van den auditor, andere het wenschelijke van het maken van stille reserves en het standpunt, dat accountants hierbij moesten innemen.

Met de uitspraak in de zaak *Newton v. Birmingham Small Arms Co.* wordt de taak van den auditor aldus gedefinieerd: Zijn taak is de aandacht te vestigen op hetgeen verkeerd is, niet om af te dalen in alle finesses van hetgeen goed is.

Lord *Plender* omschreef zijne meening als volgt: „Every balance sheet is a summation of facts and opinions and should represent what in the judgement of the directors, is a fair statement of the financial position, having regard to the year for which it is framed and the existing circumstances and future maintenance of the business. It should be drawn up in such a manner as to afford shareholders an adequate means of ascertaining by perusal and inquiry the value of their interests without disclosing information likely to cause loss or injury of the business. An auditor is not required to certify to an exact state of affairs, but he must be satisfied in the light of the evidence available to him, that the balance sheet is properly drawn up in accordance with customary usage”.

Nog scherper heeft Lord *Justice Lindley* het in 1895 gezegd (welke uitspraak nog steeds geldig werd geacht). Hij verklaarde o.m.: „It is no part of an auditor's duty to give advice either to directors or shareholders as to what they ought to do. It is nothing to him whether the business of a company is being conducted prudently or imprudently; whether dividends are properly or improperly declared provided he discharges his own duty to the shareholders.”

De deskundigen bevestigden, dat het voorkomen van den term: Adjustment of taxation reserves, er op wees, dat overboekingen van vroeger gemaakte reserves hadden plaats gehad. De accountant *Morland* was echter nog niet geheel voldaan met deze clausule en verving deze in de jaarrekening van 1928 door: After crediting income tax reserves not required. (De geldleening was toen echter reeds geplaatst).

Uit de Balans konden aandeelhouders een overzicht der financiële positie op bepaalden datum afleiden. De grootte van de earning capacity van het concern bleek niet uit deze cijfers, doch volgens de tot dusver geldende opvattingen hadden aandeelhouders geen recht om meer van de zaken af te weten dan de Directie hun wilde vertellen. In welke mate stille reserves aangewend mochten worden, was een gevoelskwestie. Hierover bestond een groot verschil van meening.

Omtrent het al dan niet wenschelijke van het creëren van geheime reserves kwam een passage ter sprake uit een lezing van *Sir Mark Webster Jenkinson* gehouden in 1929. Deze passage luidde: Aandeelhouders vragen ongeacht de grootte van het dividend altijd meer. Directeuren weten, dat wanneer groote winsten worden gepubliceerd er een hoog dividend zal worden gevraagd met het resultaat, dat in minder voorspoedige jaren de stem van den mopperaar zal worden gehoord. Door het creëren van een stille reserve worden de directeuren echter in staat gesteld om de vette jaren te laten betalen voor de magere, zonder dat de aandeelhouders er erg in hebben, dat de verdeelbare winsten in het geheel niet zijn verdiend in het bewuste jaar. En wat is hiertegen? Er wordt beweerd, dat de Balans dan de juiste positie niet aangeeft. Maar geeft wel een enkele balans den juisten toestand aan? Zijn niet de waardeering van den voorraad, debiteuren en gereedschap, de afschrijving op de vaste

goederen en de vaststelling van de te betalen kosten alle schattingen? Het kan voor de Mij. van groot belang zijn om een deel der winsten op deze wijze te reserveeren en de toekomstige welvaart en bloei der onderneming is van meer betekenis dan academische theorieën.

Ook de accountant *M' Lintock* bevestigt, dat men gerechtigd is om in zekere gevallen stille reserves voor de uitkeering van dividenden te gebruiken zonder dat aandeelhouders dit weten en waar zonder deze stille reserves uitkeering van een dividend niet mogelijk ware geweest.

De houding, die de accountants moeten aannemen tegenover de wenschen der Directie om zekere omstandigheden geheim te houden is voor elk geval afzonderlijk te beoordeelen, aldus de verdediger. Wat sommige posten betreft kan geheimhouding in het belang van de onderneming zijn en de accountants, die al deze bijzonderheden weten, mogen deze niet openbaar maken, tenzij hun plicht dit gebiedt. De moeilijkheid van den auditor bestaat nu hierin om deze plicht in overeenstemming te brengen met de plicht van geheimhouding. Volledige openbaarheid van de jaarlijksche bedrijfsuitkomsten zou van groot belang voor de concurrentie kunnen zijn.

Het bovenstaande doet zien, dat de accountant *Morland* volgens de heerschende opvattingen in Engeland niet in zijn taak is tekort geschoten en dat zijn vrijspraak zeker moest volgen. Zooals reeds in het begin van dit artikel werd opgemerkt, zal het feit, dat een vervolging tegen hem kon worden ingesteld van grooten invloed blijken te zijn op de uitoefening van het beroep en een wijziging van de opvattingen omtrent de taak van den auditor tot gevolg hebben.

Deze gewijzigde opvattingen, niet alleen wat de taak van den auditor betreft, doch ook wat de plicht van de Directie der ondernemingen aangaat om meer betrouwbare gegevens omtrent den toestand van het bedrijf aan het belegend publiek te verstrekken, komen naar boven in het requisitoir van den Attorney General *Sir William Jowitt*.

Na een uitvoerige uiteenzetting van de feiten, zooals die in het kort reeds werden vermeld, besluit hij: De Directie mocht voor de vaststelling van dividend winsten reserveeren, voor zover zij dit noodig oordeelde en over deze reserves beschikken om verliezen te dekken of dividenden gelijkmatig over de jaren te verdeelen of een bonus uit te keeren of tot andere doeleinden aan te wenden, welke de Directie in het belang van de zaak achtte, doch deze transacties moesten uit de Jaarrekening blijken. Het tot een zekere hoogte aanwenden van stille reserves, hetgeen alleen zou geschieden om de schommelende bedrijfsresultaten in een bedrijf te egaliseeren zou niet vervolgd worden. Doch er is een grens, waarbij de voortgezette en overdreven gebruikmaking van stille reserves zeer positief een onwaar beeld van den toestand van een maatschappij zou geven. Stille reserves in de Winstrekening op te nemen om te laten voorkomen, dat de zaken goed gaan, terwijl de maatschappij in werkelijkheid onvermijdelijk vast loopt, is in strijd met de wet, die voorschrijft een juist beeld van de zaken te geven. „The cardinal point as he saw it was that the accounts must reflect a fair picture of the enterprise as a living whole. They might smooth out the ups and downs, make temporary unforeseen happenings disappear, and diminish exceptional profits, but you have no right to allow an enterprise to go down steadily but surely to disaster by letting it live for years on the profits which it made long ago without at least telling the shareholders that you are doing so. If there has been any disclosure it makes the thing accurate. In this case there came a time when an indication must be made and there also came a time when there must be not only an indication but a perfectly precise phraseology.”

Mr. *Justice Wright* sloot zich bij dit requisitoir aan door te

zeggen, dat de nieuwe wet de weglating van een bedrag aan stille reserves niet kon toelaten. Het was de bedoeling, dat de jaarrekeningen van de vennootschappen in de toekomst met meer bijzonderheden en aanwijzingen voor aandeelhouders zouden worden gepubliceerd. Indien de dividenden werden betaald uit stille reserves, was het moeilijk te begrijpen, hoe de auditor zijn plicht kon doen door zijn verklaring te geven zonder de aandacht op dit feit te trekken.

Omtrent het prospectus merkte *Sir William Jowitt* op, dat het niet er op aan kwam of de bewoordingen strikt genomen juist waren, maar op den indruk, die deze bij de beleggers trachtten te vestigen. Elk normaal mensch, die niet zaakkundig was, moest een onjuisten indruk van den bedrijfstoestand van de R.M.S.P. krijgen. Indien de hiervoor genoemde feiten bekend waren geweest, zou niemand er over gedacht hebben op de leening in te schrijven, doch om deze feiten te verheimelijken werd het gemiddelde van 10 jaren genomen, aldus de resultaten van een periode van abnormale winsten voegende bij die van een periode, waarin geheel nieuwe omstandigheden zich deden gelden en dit werd opzettelijk gedaan met de bedoeling om beleggers te misleiden. De Attorney General besloot zijn rede met te zeggen: Wij eischen onkreukbare eerlijkheid in de redactie van prospecti. Het is zoo gemakkelijk voor een intelligent man om een prospectus te publiceeren, waarvan hij kan zeggen, dat elk woord waar is, terwijl deze als geheel genomen misleidend is. De houding van den man, die kon zeggen, dat de reserves waren toegenomen, terwijl hij van de stille reserves een veel grooter bedrag had afgenomen, dan hij aan de gepubliceerde reserves had toegevoegd, behoefde z.i. geen verder commentaar.

De Attorney General maakt dus geen bezwaren tegen het creëren van stille reserves, doch tegen het aanwenden daarvan zonder dat dit uit de jaarrekening blijkt. Het creëren van stille reserves zou men ook moeilijk wettelijk tegen kunnen gaan. Het citaat van *Jenkinson* doet duidelijk uitkomen, dat waar zoovele schattingen op de Balans voorkomen het niet gemakkelijk is vast te stellen in hoeverre en tot welk bedrag stille reserves op de Balans voorkomen. Als men nu toestaat om in een bepaald jaar meer af te schrijven dan gewoonlijk, dan kan men niet tegengaan, dat in een volgend jaar kleinere afschrijvingen vastgesteld worden. Dit nu is reeds in zekere mate het aanwenden van stille reserves. (De vraag kan rijzen of men in deze gevallen van stille reserves spreken mag.) Op deze gevallen doelt *Sir William Jowitt* blijkbaar, indien hij spreekt van „smooth out the ups and downs”. Voorts keert hij zich tegen het feit om alleen dat in de jaarrekening te publiceeren, hetgeen de Directie noodig oordeelt en dat, onder de leuze van geheimhouding van gegevens, die inlichtingen aan de concurrenten zouden kunnen verschaffen, over het algemeen onvoldoende moet worden geacht. Aandeelhouders hebben recht om de rentabiliteit van de onderneming, waarbij zij zijn betrokken te kunnen beoordeelen. Het belang van dit proces schuilt m.i. voornamelijk in het krachtige requisitoir, dat van gezonde handelsoopvattingen getuigt.

Wijziging der opvattingen in Engeland.

De auditor, die door den Engelschen wetgever als tusschenpersoon gesteld werd tusschen Directie en aandeelhouders, moest voor de belangen der aandeelhouders waken. Dit proces heeft duidelijk aangetoond, dat de wijze, waarop de accountants deze taak vervulden niet meer in overeenstemming was met de huidige verlangens van het publiek, in dezen vertegenwoordigd door den Attorney General. Tot dusver onderzochten zij of alle activa verantwoord waren en of alle verplichtingen voor zoover deze waren na te gaan, waren opgenomen. Kortom het was ge-

bruikelijk zich te concentreeren op de Balans. Indien deze juist werd bevonden, dan kon zonder voorbehoud worden geteekend. Met medeweten van het publiek was het gewoonte om publicatie van die jaarrekeningen toe te laten, die de zaken ongunstiger voorstelden, dan deze in werkelijkheid waren. Dit werd algemeen in het belang der desbetreffende Maatschappij geacht. Door de R.M.S.P. zaak werd meer de aandacht op de Winstrekening gevestigd. Reeds bij de wijziging der Companies Act in 1929 werd publicatie der winstrekening wettelijk voorgeschreven, doch waar in het geheel geen voorschriften werden gegeven omtrent de gegevens, welke moesten worden verstrekt, heeft dit voorschrift geen wijziging gebracht in de heerschende opvattingen. Het publiceeren eener Winstrekening, waarop een post voorkomt met de omschrijving, zooals die op de Winstrekening van de R.M.S.P. werd gegeven, heeft dan ook weinig nut. *Mr. Morgan*, Voorzitter der Society of Incorporated Accountants, heeft in een rede voorgesteld aan de gebruikelijke accountantsverklaring met betrekking tot de winstrekening het volgende toe te voegen: „is a true and correct statement showing the profit earned (or the loss incurred) during the period covered by that account”. Bij het „opsoupeeren” van stille reserves zou dan vermeld moeten worden, dat de winst niet geheel werd verkregen uit de bedrijfsresultaten van dat jaar. De auditor zou door het afleggen van een dergelijke verklaring veel sterker tegenover de Directie komen te staan en woordformules, die thans ontstaan om de verschillende inzichten van den auditor en de Directie in één verklaring te vereenigen, zouden niet meer behoeven voor te komen.

De Hollandsche Accountant en Stille Reserves.

In Hollandse accountantskringen acht men over het algemeen het kweken van stille reserves geoorloofd en in vele gevallen onvermijdelijk. Indien het maken der stille reserves te goeder trouw geschiedt kan de Balans zonder voorbehoud worden ondertekend. Het maken van een stille reserve en het aanwenden daarvan in een volgend jaar heeft tot gevolg, dat één Balans en twee Winstrekeningen onjuiste cijfers aangeven. Met betrekking tot de Balans gaat de accountant van het standpunt uit, dat tegen een aangeven van den minimalen bedrijfstoestand in het algemeen geen bezwaar bestaat. De Balans na het aanwenden van de stille reserve geeft weer den juisten toestand aan, zoodat ook hier geen bezwaren aan de onderteekening verbonden zijn. De moeilijkheid is echter gelegen bij de Winstrekeningen. De eerste geeft een te pessimistisch, de tweede een te gunstig beeld van de bedrijfsresultaten aan. Het eerste geval behoeft geen aanleiding te geven tot het maken van een voorbehoud bij de teekening van de jaarrekening. Het essentiële verschil van de opvattingen van de Engelsche accountants en van de accountants hier te lande is echter gelegen in de onderteekening van de jaarrekening in het geval, dat de stille reserves zonder duidelijke aanwijzing in de Winstrekening zijn opgenomen (zooals bij de R.M.S.P.). In tegenstelling met zijn Engelsche collega keurt de Hollandsche accountant, door zonder voorbehoud de jaarrekening te teekenen, ook de Winstrekening goed. Teekening der jaarrekening zonder voorbehoud zou in het tweede geval dan ook niet te verdedigen zijn, daar het aangegeven winstsaldo in het geheel niet zou overeenstemmen met de werkelijke bedrijfsresultaten en men evenals bij de R.M.S.P. zaak tot het verwekken van een geheel onjuisten indruk van den bedrijfstoestand zou medewerken.

Naar hetgeen uit de Engelsche vaktijdschriften blijkt zal men na dit proces ook de juistheid der Winstrekening moeten verifiëren en aldus de opvattingen gaan huldigen, die hier te lande reeds langen tijd bestaan.

CH. HAGEMAN